

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Навчально-науковий інститут № 3

Кафедра психології, соціології та педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ»

обов'язкових компонент

освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальність 053 «Психологія»

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від № 14.08.2024 року № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ № 3
Протокол від 09.08.2024 року № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 року № 7

Розглянуто на засіданні кафедри психології, соціології та педагогіки (протокол від 08.07.2024 року № 13)

Розробник:

Доцент кафедри психології, соціології та педагогіки ННІ № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент – Доценко В.В.

Рецензенти:

Старший викладач кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України доктор філософії з психології – Пашенко А.О.

Завідувач кафедри психології, соціології та педагогіки ННІ № 3 ХНУВС – доктор педагогічних наук, професор, Федоренко О.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3,0 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем 8	05 Соціальні та поведінкові науки 053 «Психологія» Бакалавр Психолог	Навчальний курс № 2 Семестр № 3 Вид контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання (не передбачено)
Лекції – 20 год; Семінарські заняття – 20 год; Самостійна робота – 50 год; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 1, семестр № 3		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Історія психології» є формування у здобувачів вищої освіти уявлень про розвиток психології в динаміці, розпочинаючи з поглядів філософів і закінчуючи сучасними науковими концепціями і досягненнями в області психологічної теорії і практики; розуміння виникнення і послідовного розвитку психології в контексті соціокультурного розвитку суспільства.

Завданням вивчення дисципліни «Історія психології» є

- сформувати уявлення про загальні закономірності та динаміку розвитку психологічних знань;
- розвивати знання про предмет і завдання психології в різні історичні періоди та за різними психологічними напрямками;
- формувати поняття про розвиток основних психологічних категорій (образ, мотивація, дія, спілкування, особистість тощо) та психологічних принципів (детермінізму, розвитку і системності, єдності свідомості та діяльності тощо);
- розвивати вміння об'єктивно та неупереджено знаходити дійсні переваги і недоліки в психологічних концепціях;
- створити установку на перенесення отриманих знань у практичну діяльність психологічного консультування;
- сприяти набуттю навичок самостійної роботи з першоджерелами психологічних знань.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, філософія, фізіологія ВНД та психофізіологія, вікова психологія.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- особливості предмету історії психології на різних етапах розвитку психологічної науки;
- періодизацію та зміст основних етапів розвитку психологічних знань;
- рушійні сили та причини історичного розвитку психологічних ідей;
- принципи історично - психологічного аналізу;
- основні теоретичні напрямки психології;
- сучасний стан та найважливіші тенденції розвитку психології.

вміти:

- здійснювати порівняльний аналіз різноманітних психологічних напрямків та причин їх виникнення;
- виявляти теоретико-методологічні основи психологічної школи та прогнозувати її подальший розвиток;
- ставити мету і формулювати завдання та гіпотезу вивчення конкретної психологічної проблеми;
- розуміти та адекватно оцінювати окремі психологічні явища та концепції.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
	ЗК11.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку.
Спеціальні компетентності (СК)	СК1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК2.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК12.	Здатність адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Історія психології, її предмет, розвиток і методологічні принципи.

Теоретико-методологічні основи навчальної дисципліни «Історія психології». Предмет, задачі, функції та методи історії психології.

Етапи розвитку психології. Основні фактори та принципи, що обумовили формування та розвиток психології як науки. Місце історії психології у системі сучасних психологічних дисциплін та її зв'язок з іншими галузями наук.

Тема № 2. Розвиток психологічних знань в рамках вчення про душу.

Характеристика основних підходів до проблеми душі у період до філософської психології. Легенди, міфи, казки – основа появи знань про внутрішній світ людини.

Загальна характеристика психології в період античності та еллінізму. Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя. Розвиток психології в епоху Відродження, виникнення гуманістичних ідей.

Тема № 3. Розвиток психологічної думки в епоху Просвітництва (XVII - XVIII ст.).

Загальна характеристика психології в епоху Просвітництва: дуалізм, матеріалізм, ідеалізм, сенсуалізм, раціоналізм. Раціоналізм та механістичний детермінізм Р. Декарта, його вчення про рефлекс і душу. Рішення психофізіологічної проблеми Б. Спінозою. Вчення Г. Лейбніца про структуру душі, характеристика несвідомого.

Сенсуалізм в психології. Ідея переходу зовнішнього у внутрішнє Т. Гобса. Інтроепективна психологія як наука про внутрішній досвід. Дж. Локк – засновник емпіричної психології свідомості.

Загальна характеристика психології в XVIII ст. Розвиток французької психології: природничо-науковий підхід Ж. Ламетрі до проблеми людини і її психіки; походження психічних функцій з досвіду – Е. Кондільяк; розвиток інтелектуальних здібностей за К. Гельвецієм; концепція природнього виховання людини Ж-Ж. Руссо.

Розвиток німецької психології: поняття аперцепції та здібностей в роботах Х. Вольф, поняття про емпіричну та раціональну психологію; концепція всесвітнього песимізму та ідея надлюдини як відображення значення раціонального в психології в роботах А. Шопенгауера і Ф. Ніцше.

Зародження та розвиток асоціативної психології: менталізм Дж. Берклі; закони асоціацій Д. Юма; асоціативна концепція Д. Гартлі, «ментальна механіка» та «ментальна хімія» Дж. С. Мілля і його система виховання; криза асоціанізму в психологічній концепції А. Бена; еволюційний асоціанізм Г. Спенсера.

Тема № 4. Становлення психології як самостійної науки і розвиток її галузей.

Перші області психології як самостійної науки, становлення експериментальної психології: психофізіологія органів чуття Г. Гельмгольца; психофізика Г. Фехнера. Вплив еволюційної теорії Ч. Дарвіна на розвиток психології.

Внесок В. Вундта у становлення та розвиток психології, як самостійної науки. Організація та розвиток нових психологічних лабораторій: Німеччина (В. Вунд), США (Ст. Холл), Англія (Р. Ріверс), Франція (Т. Рібо). Психологія як вчення про психічну діяльність на основі рефлексів І. М. Сеченова.

Експериментальні дослідження процесів відчуття і сприйняття В. Вундта, Ф. Гальтона, Г. Еббінгауза. Експериментальне вивчення емоційної сфери: В. Джеймс, Ч. Дарвін, С. Ланге, А. Массо та ін.

Формування генетичної психології, поява педології та порівняльної психології; роботи С. Холла, Е. Клапареда. Структуралізм Е. Тітченера.

Експериментальне дослідження психіки в психіатрії та неврології французької психологічної школи: Ж. Шарко, Т. Рібо, П. Жане.

Загальна характеристика відкритої кризи в психології (10-ті – середина 30-тих років XX століття).

Тема № 5. Біхевіоризм та гештальтпсихологія.

Загальна характеристика біхевіоризму. Теорії Е. Торндайка, Д. Уотсона. Виникнення та розвиток необіхевіоризму: Е. Толмен, К. Халл. Теорія оперантного біхевіоризму Б. Скіннера і проблема програмуючого навчання. Теорія соціального навчання: Д. Мід, Д. Роттер, А. Бандура.

Загальна характеристика гештальтпсихології. Дослідження процесу пізнання: М. Вертгеймер, В. Келер, К. Коффка. Динамічна теорія особистості та групи К. Левіна. Школа К. Левіна, «Ефект Зейгарник» і проблема квазіпотреб.

Тема № 6. Глибинна психологія та її розвиток у XX столітті.

Загальна характеристика глибинної психології. Система психоаналізу З. Фрейда: ідея несвідомого та його значення в поведінці людини, захисні механізми. Аналітична психологія К. Юнга: архетипи, індивідуалізація. Індивідуальна психологія А. Адлера: почуття неповноцінності – стимул психічного розвитку індивіда.

Розвиток психоаналізу в 1930 – 1950-ті роки XX ст.: концепції К. Хорні (значення культурних факторів у виникненні неврозів), Г. Саллівена (значення міжособистісних стосунків у формуванні особистості), Е. Фромма (гуманістичний психоаналіз).

Модифікація глибинної психології у другій половині XX століття: розвиток класичного психоаналізу в роботах А. Фрейд; концепція трансактного аналізу Е. Берна; его-психологія Е. Еріксона.

Тема № 7. Нові напрямки другої половини XX століття: генетична, гуманістична, когнітивна, гендерна та екзистенційна психологія.

Генетична психологія Ж. Піаже: особливості дитячого мислення, стадії інтелектуального розвитку, ключові поняття концепції.

Загальна характеристика гуманістичної психології: особистість як цілісність Г. Олпорт. Ієрархія потреб і мотивації людини та шляхи самоактуалізації А. Маслоу. Теоретичні та психотерапевтичні концепції К. Роджерса.

Когнітивна психологія: теорія особистісних конструктів Дж. Келлі; теорія когнітивного дисонансу Л. Фестингера; теорія казуальної атрибуції Ф. Хайдер, Г. Келлі. Основи екзистенціалізму в роботах В. Франкла, Р. Мей, І. Ялома.

Загальна характеристика етапів розвитку гендерної психології у XX ст.: емпіричний (60-70 рр.), концептуалістський (70-початок 80 рр.), соціальноконструктивістський (80 рр.) та постмодерністський (90 рр.).

Тема № 8. Розвиток вітчизняної психології. Психологія XXI сторіччя.

Психологічні погляди І. Вишенського. Г. Сковорода про душу і світ. Психологія в Києво-Могилянській академії. І. Гізель. С. Яворський. Розвиток української психології: Харківська школа (Гальперін, Запорожець, Божович та інші); дефектологія – І. Соколянський та О. Мешеряков; Г. Костюк як вчений та організатор наукових досліджень в Україні; історія психології у викладі В. Роменця. Проблеми становлення сучасної української психології.

Тенденції і протиріччя розвитку вітчизняної психології на сучасному етапі розвитку світової науки і суспільства в цілому. Напрямки розвитку психології у 21 столітті.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 4							
Тема № 1. Історія психології, її предмет, розвиток і методологічні принципи	8	2	2	-	-	4	Екзамен
Тема № 2. Розвиток психологічних знань в рамках вчення про душу	8	2	2	-	-	4	
Тема № 3. Розвиток психологічної думки в епоху Просвітництва (XVII - XVIII ст.)	10	2	2	-	-	6	
Тема № 4. Становлення психології як самостійної науки і розвиток її галузей	10	2	2	-	-	6	
Тема № 5. Біхевіоризм та гештальтпсихологія.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 6. Глибинна психологія та її розвиток у XX столітті.	16	4	4	-	-	8	
Тема № 7. Нові напрямки другої половини XX століття: генетична, гуманістична, когнітивна, гендерна та екзистенційна психологія	18	4	4	-	-	10	
Тема № 8. Розвиток вітчизняної психології. Психологія XXI століття	10	2	2	-	-	6	
Всього за семестр № 4:	90	20	20	-	-	50	екзамен

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни темами
(заочна форма навчання)
(не передбачено)

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1		
Історія психології, її предмет, розвиток і методологічні принципи.		
<p>Дайте відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи розвитку психології. 2. Зміна предмету, методів та взаємозв'язку психології з іншими науками. 3. Які фактори впливають на розвиток психології? 4. Яким чином пов'язані між собою соціальна ситуація розвитку науки й особистість ученого? <p>Підготуйте доповідь: «Фактори, що визначають розвиток психології»</p>		<p>Основна: 1, 2, 3, 4, 5</p> <p>Допоміжна: 5, 7</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3</p>
Тема № 2:		
Розвиток психологічних знань в рамках вчення про душу		
<p>Дайте відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи розвитку античної психології. 2. Сутність детермінізму Демокрита 3. Новизна психологічних поглядів Сократа 4. Порівняльна характеристика розуміння душі в теоріях Платона й Аристотеля 5. Порівняльна характеристика понять внутрішня й зовнішня воля у стоїків 6. Основні відмінності свідомості середньовічної людини 7. Проблеми дослідження епохи Відродження. 		<p>Основна: 1, 2</p> <p>Допоміжна: 5, 7</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3</p>
Тема № 3.		
Розвиток психологічної думки в епоху Просвітництва (XVII - XVIII ст.)		
<p>Дайте відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміна предмету психології в Новий час 2. Порівняльна характеристика раціоналізму й сенсуалізму 3. Значення рефлексу в теорії Р. Декарта 4. Вчення Дж. Локка «табула раса» 5. Проблеми дослідження французькій психології XVIII століття 6. Положення теорії В.Вольфа, що стали основними для німецької психології 7. Вплив позитивізму на розвиток психології 8. Вплив теорії еволюції на психологію 9. Новий метод дослідження запропонований А.Беном 10. Предмет психології згідно з Г. Спенсером 		<p>Основна: 1, 2, 3</p> <p>Допоміжна: 2, 5</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3</p>
Тема № 4.		
Становлення психології як самостійної науки і розвиток її галузей		
<p>Дайте відповіді на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Найбільш значимі фізіологічні дослідження проведені в XIX ст. 2. Дослідження, що поклали початок психофізиці й психометрії 3. Методи дослідження психіки запропоновані В.Вундтом 4. Новизна привнесена в експериментальну психологію Г. Еббінгаузом 5. Порівняльна характеристика функціоналізму й 		<p>Основна: 1, 4</p> <p>Допоміжна: 2, 5</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3</p>

	прагматизму 6. Методологічна криза в психології в 30 р. XX ст. 7. Поширення методу тестів у диференціальній психології 8. Становлення та розвиток соціальної психології 9. Передумови виділення вікової психології в самостійну область психологічного знання 10. Причина популярності педології	
Тема № 5. Біхевіоризм та гештальтпсихологія		
	Дайте відповідь на питання: 1. Напрямки дослідження в біхевіоризмі 2. Причини модифікації класичного біхевіоризму 3. Порівняльна характеристика стимульного і оперантного біхевіоризму 4. Пояснення Д. Долларда щодо походження агресії 5. Сутність поняття «психологічне поле» 6. Закони сприйняття відкриті в гештальтпсихології 7. Закономірності групової динаміки відкриті К.Левінім	Основна: 1, 5 Допоміжна: 2, 5, 7 Інтернет: 1, 2, 3
Тема № 6. Глибинна психологія та її розвиток у XX столітті		
	Дайте відповідь на питання: 1. Особливості предмета вивчення й методу дослідження в психоаналізі 2. Значення захисних механізмів психіки 3. Структура особистості в теорії З. Фрейда 4. Трансформація К. Юнгом підходу З.Фрейда до символічної інтерпретації даних психоаналізу 5. Формування індивідуального стилю життя згідно з А. Адлером 6. Значення компенсації в розвитку особистості згідно А. Адлером 7. Як переглянула К.Хорні поняття психологічного захисту? 8. Заповніть таблицю «Основні теорії глибинної психології»	Основна: 1, 5 Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 8, 10 Інтернет: 1, 2, 3
Тема № 7. Нові напрямки другої половини XX століття: гуманістична, когнітивна та екзистенційна психологія		
	Дайте відповідь на питання: 1. Основні принципи гуманістичної психології 2. Періодизація Е. Еріксона розвитку особистості 3. Значення самоактуалізації в розвитку особистості 4. Причини порушення адекватності самооцінки, на думку К. Роджерса 5. Види цінностей згідно В. Франкла 6. Порівняльна характеристика корекції психічного розвитку в психоаналізі й гуманістичній психології 7. Доводи Ж. Піаже щодо пріоритету інтелекту в розвитку психіки 8. Заповніть таблицю «Основні теорії гуманістичної психології»	Основна: 1, 5 Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 8, 9 Інтернет: 1, 2, 3

Тема № 8		
Розвиток вітчизняної психології. Психологія ХХІ століття.		
	<p>Дайте відповідь на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Вчення І.П. Павлова про умовно-рефлекторну діяльність. Психологічна спадщина С.Л. Рубінштейна. Поняття про діяльність в працях О.М. Леонтьєва. Поняття про закономірності психічного розвитку особистості в працях Г.С. Костюка. Генетико-модуючий метод вивчення особистості С.Д. Максименко. Психологічні експерименти, що змінили світ Сутність поняття «нужда», як енергетично-інформаційної властивості людини, згідно з вченням С.Д. Максименко. Кіберпсихологія: предмет, завдання, методи, перспективи Психологія в повсякденному житті Секрети інформаційно-психологічної війни 21 століття 	<p>Основна: 1, 5</p> <p>Допоміжна: 1, 2, 3, 5, 6, 7</p> <p>Інтернет: 1, 2, 3</p>

5. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

5.1.1. Теми рефератів

- Основні етапи розвитку психології як науки.
- Загальна характеристика матеріалістичного вчення про душу в античності.
- Порівняльний аналіз проблеми вивчення душу у Демокрита, Епікура та Платона.
- Порівняльний аналіз підходу до проблеми пізнання у Платона й Аристотеля.
- Природничо-науковий підхід до душі в теорії Аристотеля.
- Підхід до проблеми пізнання в сенсуалізмі й раціоналізмі.
- Проблема поведінки й розвитку рефлексу в роботах Р. Декарта.
- Характеристика двох видів пізнання в роботах Дж. Локка.
- Проблема здібностей у роботах французьких просвітителів.
- Характерні риси підходу до проблеми психіки в німецькій психології.
- Розвиток теорії пізнання в роботах Дж. Берклі й Д. Юма.
- Загальна характеристика розвитку асоціанізму в ХІХ ст.
- Позитивний і негативний вплив позитивізму на розвиток психології.
- Значення еволюційної теорії Ч. Дарвіна в розвитку психології.
- Основні особливості німецької психологічної школи.
- Становлення експериментальної психології.
- Значення теорії В. Вундта в розвитку асоціативної психології.
- Загальна характеристика психологічних поглядів В. Джеймса.
- Педологія й вікова психологія з – взаємозв'язок і взаємовплив.
- Погляди Виготського Л.С. на вирішення кризи психології

21. Психологічний аналіз кризи психології на початок 20 століття.
22. Тести як універсальний метод дослідження індивідуальних відмінностей.
23. Порівняльний аналіз підходу до навчання в теоріях Д. Уотсона і Е. Толмена.
24. Роль засобів масової інформації у формуванні поведінки (концепція А. Бандури).
25. Порівняльний аналіз підходу до проблеми мислення в біхевіоризмі й гештальтпсихології.
26. Проблема інсайту й підхід до її вивчення в гештальтпсихології.
27. Роль соціальної ситуації в розвитку гештальтпсихології.
28. Значення теорії «психологічного поля» К. Левіна для сучасної психології особистості.
29. Порівняльний аналіз підходу до типології людини в теоріях К. Юнга й А. Адлера.
30. Досягнення й недоліки психоаналітичного напрямку.
31. Ортодоксальність і творчість у теорії З. Фрейда.
32. Зміна підходу до проблеми захисних механізмів і його роль у формуванні нових методів дослідження.
33. Проблема ідентичності та її місце в сучасній психології.
34. Самоактуалізація і її значення в концепціях А. Маслоу та В. Франкла.
35. Особливості підходу до проблеми несвідомого в гуманістичній психології.
36. Порівняльний аналіз підходу до проблеми психологічний захисту в глибинній і гуманістичній психології.
37. Проблема навчання в теорії Ж. Піаже.
38. Теорія конструктів Дж. Келлі.
39. Розробка проблеми пам'яті у когнітивній психології.
40. Вчення І.П. Павлова про умовно-рефлекторну діяльність.
41. Психологічна спадщина С.Л. Рубінштейна.
42. Поняття про діяльність в працях О.М. Леонтьєва.
43. Поняття про закономірності психічного розвитку особистості в працях Г.С. Костюка.
44. Внесок К.К. Платонова і Б.Г. Ананьєва у психологію.
45. Генетико-модуючий метод вивчення особистості С.Д. Максименко.
46. Використання інформаційно-психологічної зброї у війнах 21 століття
47. Психологія повсякденного життя
48. Кіберпсихологія
49. Психологія війни
50. Психологія майбутнього: напрямки розвитку психології в 21 сторіччі

5.1.2. Теми курсових робіт (не передбачено)

5.1.3. Теми наукових робіт (не передбачено)

6. Методи навчання

Метою лекційного курсу є засвоєння курсантами сучасних знань про становлення психології як науки; послідовного розвитку психології в контексті соціокультурного розвитку суспільства. .

Аудиторні заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- детальне знайомство з психологічними школами, теоріями і концепціями;
- вивчення життєтворчого шляху видатних вчених, які зробили вагомий внесок у формування психологічної науки.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, написання есе, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Предмет вивчення історії психології.
2. Місце історії психології в системі наук.
3. Джерела вивчення історії психології.
4. Основні етапи розвитку психології.
5. Як змінювався взаємозв'язок психології з іншими науками?
6. Причини виникнення поняття «душа», його зміст на ранніх етапах еволюції суспільства.
7. Основні етапи розвитку античної психології.
8. Сутність детермінізму Демокрита, новизна психологічних поглядів Сократа.
9. Розуміння душі в теоріях Платона й Аристотеля
10. Учіння Гіппократа про фактори розвитку людини та її індивідуальні характеристики.
11. Проблеми психології в період Середньовіччя. Сутність експериментів Ібн Сіні
12. Предмет психології в Новий час
13. Значення рефлексу в теорії Р. Декарта
14. Емпірична концепція Дж. Локка.
15. Особливості психологічних ідей французьких просвітителів XVIII ст.
16. Передумови виділення психології як самостійної науки.
17. Перші області психології як самостійної науки: психофізика, психометрія, психофізіологія органів чуття.

18. Психологічна концепція В. Вундта і його внесок у розвиток експериментальної психології.
19. Експериментальне вивчення емоційної сфери: В. Джеймс, Ч. Дарвін, С. Ланге, А. Массо та ін.
20. Методологічна криза психології в 30 р. XX ст.
21. Розвиток галузей психології
22. Експериментальне дослідження психіки в психіатрії та неврології французької психологічної школи: Ж. Шарко, Т. Рібо, П. Жане.
23. Класичний біхевіоризм Д. Уотсона.
24. Необіхевіоризм Е. Толмана й К. Халла.
25. Оперантний біхевіоризм Б.Ф. Скіннера.
26. Динамічна теорія особистості та групи К. Левіна.
27. Теорія соціального навчання: Д. Мід, Д. Роттер, А. Бандура.
28. Психоаналіз З. Фрейда.
29. Формування індивідуального стилю життя, згідно з вченням А. Адлера
30. Індивідуальна психологія К.Г. Юнга.
31. Концепція й психотерапевтична практика К. Роджерса.
32. Теорія мотивації й модель самоактуалізованої особистості А. Маслоу.
33. Концепція трансактного аналізу Е. Берна
34. Генетична психологія Ж. Піаже: особливості дитячого мислення, стадії інтелектуального розвитку, ключові поняття концепції.
35. Загальна характеристика гуманістичної психології: особистість як цілісність Г. Олпорт.
36. Періодизація розвитку особистості Е. Еріксона
37. Когнітивна психологія: теорія особистісних конструктів Дж. Келлі; теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера; теорія казуальної атрибуції Ф. Хайдер, Г. Келлі.
38. Основи екзистенціалізму в роботах В. Франкла, Р. Мей, І. Ялома.
39. Вчення І.П. Павлова про умовно-рефлекторну діяльність.
40. Поняття про діяльність в працях О.М. Леонтьєва.
41. Поняття про закономірності психічного розвитку особистості в працях Г.С. Костюка.
42. Генетико-модулюючий метод вивчення особистості С.Д. Максименко.
43. Використання інформаційно-психологічної зброї у війнах 21 століття.
44. Психологія війни.
45. Психологія майбутнього: напрямки розвитку психології в 21 сторіччі

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль. Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: экзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах. Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
1–20			

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Євдокімова О.О. Історія психології : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. Харків : Константа, 2020. 320 с.
2. М'ясоїд П. А. Психологічне пізнання. Історія, логіка, психологія. К. : Либідь, 2016. 560с.
3. Токарева Н. М. Історія психології: від витоків до епохи Просвітництва: підручник для здобувачів освіти ступеня бакалавра освітньо-професійної програми 053 Психологія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2022 (Частина І). 384 с.
4. Коханова О. П. Історія психології: від античності до початку ХХ століття : Навчальний Посібник. НВП «Інтерсервіс». 2016. 235 с.
5. Роменець В.А., Маноха І. П. Історія психології ХХ століття. К. : Либідь, 2017. 988 с.

Допоміжна:

1. Берн Е. Ігри, в які грають люди. – К.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 256 с.
2. Загальна психологія: підручн. для студ. вищ. навч. закладів / ред. С.Д. Максименка. К. : Форум, 2016. 356 с.
3. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології. Київ: Алерта, 2016. 496 с.
4. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В.В. Турбан, Л.З. Сердюк, Ю.Т. Рождественський [та ін.] ; за ред. В. В. Турбан. К.-Кіровоград : Імекс- ЛТД, 2014. 306 с.
5. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості :навч. посіб. К. : Марич, 2019. 232 с .
6. Хомуленко Т.Б., Крамченкова В.О., Нестеренко М.О., Шукалова О.С., Фельдман Ю.І. Історія психології: психосоматичний підхід. Харків : Дісаплюс, 2016. 184 с.
7. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 160 с.
8. Фройд З. Вступ до психоаналізу ; перек. П. Таращук. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 480 с.
9. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Лекції. К.: Основи, 2015. 422 с.
10. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме ; перек. К. Котюк. Львів : Астролябія, 2021. 588 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Ільїн Г.Л. Історія психології. URL: https://stud.com.ua/48124/psihologiya/istoriya_psihologiyi
2. Історія психології: від античності до початку ХХ століття : навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. НВП «Інтерсервіс». 235 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16139/1/O_Kokhanova_IP_IL.pdf
3. Видатні психологи, психотерапевти, психіатри та філософи. URL: <http://uk.tutotvet.com.ua/znamenitye-psichologi>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>.